gericht tot den Zweedschen aartsbisschop. De Protestantsche kerken in beide landen wijzen de boodschap *af!*

De boodschap dan van Zweden, waarover de Duitsche kerken zoo verblijd waren; die ook door de Oostenrijksche Evangelische kerk met zooveel ingenomenheid in haar „Evangelisch Kerkblad" wordt gememoreerd; die *in ons land aan de afdeeling* van den wereldbond der kerken niet onopgemerkt is voorbijgegaan; die in Amerika steun vond in een geweldige kerkelijke beweging, welke eindigde met een adres aan Harding en Hughes aan te bieden, die niemand minder dan den bekenden Dr Ramsay, een van de algemeene secretarissen van den wereldbond voor de vriendschappelijke betrekkingen der kerken, bewoog om in Parijs het antwoord der Fransche Protestanten ter sprake te brengen, schijnt, als zoovele bemoeiingen, weinig te hebben bijgedragen om de beide volkeren nader tot elkander te brengen. Ik wil nog op een belangrijk feit wijzen: 't is opmerkelijk, dat de legerautoriteiten in het bezette gebied scherper optreden tegen de Protestantsche kerken dan tegenover de Roomsche kerk. Telkens moeten de Protestantsche kerkgemeenschappen aan den Rijn hun lokaliteiten afstaan en ruimen. Kruipt het bloed bij de onkerkelijke Franschen soms nog waar het niet gaan kan? Is Foch niet goed katholiek? Sedert November 1918 worden onder de 150.000 uitgewezen Duitschers uit de Elzas, 100.000 Protestanten geteld, waardoor het Protestantsche volksdeel sterk is verzwakt. De vrijdenkersregeering van Frankrijk schijnt het meer te hebben tegen de Protestanten dan tegen de Roomschen!

G. KEIZER.

PERS-SCHOUW.

Christendom en Pers.

De (antir.) „Rotterdammer" citeert een geestig artikel van Ds K. Schilder (Delftsche Kerkbode) over / de dwaze naïviteit, waarmee „orthodoxe" christenen den geksten journalistieken rommel in huis halen.

Het is de „peine" waard.

Materiaal voor christelijke zelfopvoeding.

Het volgende is werkelijk gebeurd. Ik zeg natuurlijk niet waar het was. En de lezers behoeven ook niet daarnaar te informeeren. 't Komt op de zaak zelf aan.

't Was kermis. En op die kermis zou het weer raar toegaan: dronkenschap, liederlijkheid, nachtbraken, zedeloosheid, ontucht. Want zoo was 't elk jaar gegaan.

Toen had men een anti-kermis-comité opgericht en mij gevraagd er een woordje voor te spreken. Wel dweepte ik niet met de beweging in elken openbaringsvorm, dien ze aannam, maar ik gaf aan de uitnoodiging toch gehoor, want ik kon natuurlijk alles zeggen, wat ik wilde.

Ik heb toen dien avond onder meer gesproken over de eigenaardigheid in het verschijnsel, dat er liberale en gansch fatsoenlijke lieden zijn, die veel van al wat braaf en net is houden, die gaarne bezig zijn „tot nut van 't algemeen", die druk doen aan den roep om philanthropie, die tranen plengen en liedjes wijden aan stichtingen van barmhartigheid („neutrale" altijd), die tehuizen oprichten met staatsgeld — een bazar voor gevallen meisjes en die melkkuur-paviljoenen bouwen voor verstokte dronkaards of maatregelen nemen tot bescherming van onwettig geboren kinderen, in die toch elk jaar opnieuw het verzet tegen de kermis den kop indrukken en steevast vóór de „volksverheffing" in dit roemruchte volksvermaak voor platte zielen en dom janhagel stemmen, als ze in den gemeenteraad zitten of in dergelijke wijze colleges. Ik heb me verstout te zeggen, dat ze te vergelijken waren met menschen, die niet heelemaal goed „bij" zijn.

Ik heb toen, ter illustratie van dit gevoelen, verteld, dat ik eens een preek van den bekenden Amerikaanschen reuzenpreeker (voor dit keer is dat woord „reuzen" op zijn plaats) Billy Sunday gelezen had, en daaruit weergegeven de volgende passage, die letterlijk bij hem aldus luidt:

„Weet ge, wat men in sommige krankzinnigengestichten doet? Wanneer men bij een krankzinnige beproeven wil, of hij zijn verstand terug gekregen heeft, dan zet men hem in een kamer met steenen vloer en een loopende waterkraan en dan geeft men den patiënt een dweil en zegt hem, den vloer droog te dweilen. Als hij dan verstand genoeg heeft, om de kraan af te sluiten eer hij den vloer gaat dweilen, dan wordt hij ontslagen, maar laat hij de kraan doorloopen, dan weet men dat hij nog gek is.

„Dat is, wat gij zoekt te doen. Gij zoekt droog te dweilen met belasting (op drankmisbruik) en krankzinnigengestichten en gevangenissen en Keely-kuren en verbeteringsgestichten. Het eenige ding dat gedaan moet worden is: den toevoer af te snijden".

Nu laat ik me hier, net zoo min als ginds, natuurlijk niet uit over de vraag van Overheidsmaatregelen tegen drankmisbruik, hoewel het daarover liep bij Billy Sunday. Ik geeft alleen maar zijn beeld, zijn vergelijking weer, omdat ze treffend illustreert, wat wij verwijten aan liberale dokters, die op zekeren tijd van 't jaar tusschen de tanden brommen, als zij kermismeisjes „behandelen" moeten, soms, nadat ze in Rotterdam of zoo „mishandeld" zijn en die toch vóór de kermis zijn; aan overheidspersonen, die maatregelen nemen tegen ontucht, en dezen toch met vlag en wimpel binnenhalen, aan allen, die lofredenen houden op den arbeid tot veredeling van den volkszin en toch maar al wat den volkssmaak bederven kan begroeten met een weidsch gebaar van verlichting en anti-clericalisme.

Toen ik uitgesproken had, werd ik netjes bedankt vanwege de commissie.

En daarna kregen verschillende menschen het woord. Levendig herinner ik me iemand, die om 't volk van de kermis te houden, aan 't voordragen sloeg. Voordragen, voordragen, dat de zaal daverde. Voordragen, met armbeweeg, en ooggerol, en voetgetrappel, als 't om 't leven ging.

Een ijverig man, dacht ik. Hij is vol van het gevaar van de kermis.

En al waren de voordrachten nu niet bepaald tot verheffing van den volkszin, toch dacht ik in stilte: mijn voordrachten-specialiteit doet toch ook op zijn manier óók zijn best, om den vloer droog te dweilen. Wat zou hij graag de kraan willen afsluiten.....

* * *

Maar op die gedachte en dat vermoeden kwam den volgenden dag het ontnuchterende antwoord.

Ik had een zieke bezocht, lid van de Gereformeerde Kerk. We hadden gesproken over al wat in ziektedagen het hart bewegen kan en het gesprek was werkelijk 'n vreugde geweest. En juist toen ik de deur achter me dicht sloeg, om naar huis te gaan, stond daar vóór mij mijn voordrachtenspecialiteit van de anti-kermis-vergadering van den vorigen avond. Hij groette me erg vriendelijk, zeker omdat, nog geen 24 uur geleden, ik zijn collega geweest was, die hem zoo netjes geholpen had, den vloer droog te dweilen. Nu zoo'n collegiaal gevoel mag ik wel, als 't dan maar bevestiging vindt in de feiten. Doch dat ontbrak thans, want nu bestreed de man, die door mij geholpen was, mij nogal heftig, al tikte hij ook aan de pet met 'n glimlachje van: we-kennen-mekaar. Want onder zijn arm droeg hij een geweldig pak kranten; den naam van het blad, waarvan hij de bezorger was, noem ik niet; maar — dat is genoeg — 't was een echt liberale krant, en dan één van de slechtste soort; een blad van wansmaak, van sensatie, van ongelukkige feuilletons, van godsdien-thaat of onverschilligheid voor godsdienst, een blad, waarin aan kerk en school even 'n gemeenschappelijk klein, heel klein rubriekje gegund wordt, en sport en bokserij en bloedneusproleterigheid en bioscoop en viezigheid, en ook de kermis een flinke beurt krijgen. En met veel gratie tikte de vrijblijvende rechterhand van mijn anti-kermis-gezinden en evenwel nochtans pro-kermis-gezinde-kranten bezorgende collega aan de pet voor mij en stopte toen een exemplaar in de bus van mijn Gereformeerde zieke.

Dan avond te voor hadden we samen ons erg warm staan dweilen.

Maar nu liet hij me staan. En het kraantje, dat ik probeerde te sluiten, zette hij weer open. Huis aan huis. Deur aan deur. Ook aan huizen van Gereformeerden, die erg graag hadden dat de dominee zoo eens preekte over de eere Gods op alle levensterreinen en over den strijd tegen de booze wereld. Hij zette al die kraantjes open. Hij doet het nog. Ik zal eens naar hem informeeren, als 't weer kermis is. Als hij er weer is, zal ik 't hem nog eens vertellen van zijn kraantje en zijn krantje.

Gelukkig was mijn Gereformeerde zieke bij het volgende bezoek dadelijk te winnen voor een abonnement op een anti-revolutionair dagblad. 'k Heb de briefkaart zelf geschreven en gepost.

Maar nu ben ik nog niet klaar.

O gij, Gereformeerde menschen, o gij orthodoxe lieden, waarom dweilt ge den vloer, waarom kiest ge dominées om te dweilen, en ouderlingen om te dweilen en evangelisten om te dweilen en waarom sluit ge het kraantje niet af? Het kraantje alvast van de pers?

Waarom leest ge bladen als het „Rotterdamsch Nieuwsblad", of de „Haagsche Courant", waarom „De Telegraaf" en waarom „De Courant", waarom zoo veel andere godsdienstlooze of anti-godsdienstige bladen, en waarom laat ge uw eigen pers maar tobben?

Omdat die andere goedkooper zijn? Och, onze bladen kunnen tegenwoordig ook wel in prijs concurreeren, omdat andere menschen bijpassen, wat gij nog onthoudt. Maar al waren ze driemaal zoo duur, dan is dat mede uw schuld. De godsdienst-haters profiteeren van uw twee dubbeltjes per week, die ze straks steken in Kerk-vijandige ondernemingen. En onze bladen — ze kunnen kijken naar uw twee dubbeltjes. Maar er aan komen niet.

En straks?

Straks moet de kerkeraad bij uw jongen komen, want hij gaat mee met de anti-kerkelijke vakbeweging. Dan mag de kerkeraad den vloer bij u dweilen. Maar gij hebt elken dag het pers-kraantje opengezet en hem onthouden de beschouwingen, die tegenover de leugens der moderne vakbeweging staan.

Straks gaan uw kinderen, zoodra ze kunnen, naar vieze bioscopen — twaalf moorden en dertien inbraken en één echtbreuk voor een stuiver. Dan mag de dominee komen om den vloer bij u te dweilen. Maar gij laat het kraantje openstaan. In uw krant worden immers Nap de la Mar, en het ensemble zóó en het variété zus, alsof ze wereldredders waren, geestdriftig verheerlijkt? En uw zoontje weet uit uw blad de adressen voor naakte-beenen-ostentatie en erger te halen.

Straks klaagt ge over de onkunde, die er onder de kerkmenschen is, betreffende kerkelijke zaken en kerkelijke stroomingen. Ge schudt uw hoofd over leden van uw kerk, van uw gezin, die niets weten van onzen schoolstrijd, onze politieke worstelingen, ons hooger onderwijs. En de dominee moet naar de vergadering en redden wat te redden is. Hij moet den vloer dweilen. Maar gij laat het kraantje open en als iemand u onderhoudt over uw Christelijke roeping ten opzichte van de Christelijke pers — dan keert ge 't dubbeltje, dat voor de pers is, voor onze pers, om en om, hetzelfde dubbeltje, dat straks uw familie in de kas stort van de moderne vakbeweging, die de Kerk vermoordt en de revolutie in de hand werkt, of in de cassa van de bioscoop, bij de soms wat gele, zieke, gepoeierde juffrouw.

Wie op anti-kermis-vergaderingen spreekt, moet geen bezorger willen zijn van Goellooze bladen.

En doe me nu een genoegen. Als dit artikel u geldt, of een van uw kennissen, zeg dan niet: die Billy Sunday kan aardig vertellen; om dan weer 'n kop koffie te drinken. Schrijf dan een briefkaart voor u zelf, of ga met een ingevulde briefkaart naar uw kennis toe. En bestel dan aanstonds een anti-revolutionair dagblad.

Als ge het ernstig meent met uw dweil, doe dan het kraantje dicht.

Direct.

Dat is cisch van gezond verstand.

Het is ook een stuk van waarachtige vroomheid.

***

Maar nu verder.

Dezelfde „Rotterdammer" knoopt aan het leuke en rake artikel van Ds Schilder een beschouwing vast, die we ook aan ónze lezers gunnen.

Laat ons er echter bij mogen voegen, dat we het probleem van onze verhouding tot de z.g. neutrale pers toch vooral niet alléén negatief zocken op te lossen.

Noodig is: 1o. Invloed uitoefenen op de neutrale pers, door getuigenis. Er is reeds véél verbeterd in de groote bladen, als „N. R. C." en „Handelsblad".

2e. Onze eigen pers opheffen tot het hoogste journalistieke peil.

Daartoe is samenwerking noodig.

Een christelijke pers-bond.

Wie begint?

Predikanten en onze Christelijke Pers.

Een lezer vestigt er onze aandacht op, dat den laatsten tijd zoo dikwijls familie-advertentiën van rechtzinnige, zelfs Gereformeerde predikanten voorkomen in de liberale bladen, terwijl dan soms zelfs de Christelijke pers voorbijgegaan wordt. Hij vraagt wat we hiervan denken.

Dat is een pijnlijke vraag. Want het doet ons innig leed te moeten zeggen, dat nog herhaaldelijk blijkt, dat er heeren predikanten zijn die ten deze hun roeping niet verstaan, of, wat nog erger is, zelfs die roeping verkrachten.

Slag op slag toch moeten we het ondervinden, dat predikanten, die vooruitdurend tegen het ongeloof waarschuwen en die de ouders vermanen geen onchristelijke dagelijksche lectuur op de huistafel te brengen, toch zelf zich op liberale dagbladen abonneeren of daarin adverteeren.

Dat dit hen, die al hun krachten en hun toewijding aan de Christelijke pers geven, grieven moet, laat zich begrijpen. Maar daar zullen we niet al te erg over treuren. 't Kan ons slechts nederig houden en bewaren voor zelfgenoegzaamheid.

Maar overigens denke men over de door ons betreurde handelwijze van zulke predikanten niet gering. Zij timmeren aan den weg. Hun doen en laten wordt als een voorbeeld beschouwd.

Wie een liberaal dagblad in de brievenbus van onze predikanten ziet bezorgen, gaat meenen, dat 't toch nog niet zoo erg gesteld is met de vrijzinnige pers, waartegen telkens gewaarschuwd wordt: de dominées gaan er wel tegen te keer, maar zelf kunnen ze er geen afstand van doen. Dan, zij beweren wel op de hoogte van hun tijd te moeten blijven, maar zou zoo een goed ontwikkeld en met zijn tijd meelevend Gemeentelid dat ook niet kunnen zeggen? En zoo verliezen de waarschuwingen der predikanten haar beste kracht.

Bovendien, toegegeven, dat de liberale pers altijd nog wat meer te lezen biedt dan de Christelijke, zijn er ook niet offers, die ten zegen kunnen zijn?

(Wordt vervolgd.)

B. W.

De HOFBERG-Orgels zijn de voornaamste instrumenten van den tegenwoordigen tijd. :: Firma A. DE ZEEUW (N. G. Klijn) Rosestraat 42a - Rotterdam ::